

врегульовані дружнім способом, будь-який спор, стосовно якого рішення DAB не стане остаточним та обов'язковим, вирішується міжнародним третейським судом.

Отже, Рада з вирішення спорів є першим кроком у процесі врегулювання спорів для цих контрактів, і має на меті вирішення спорів, перш ніж вони йдуть у формальний арбітраж. Якщо це добре працює, DAB може допомогти обом сторонам побачити правдиву ситуацію та прийняти її рішення, так що третейський суд стає більше не потрібним.

Таким чином, DAB є все більш важливою частиною міжнародних будівельних контрактів, і її повинна добре розуміти будь-яка сторона, яка укладає такі контракти. Є, безсумнівно, підводні камені в застосуванні DAB, але вони також є потужним інструментом вирішення спорів, перш ніж сторони просуються в третейському суді. Практично кажучи, підрядчики повинні взяти на себе ініціативу на ранній стадії, щоб максимально ефективно використовувати DAB та отримати згоду роботодавця дотримуватися цього процесу. Це має уникати позиції, коли обидві сторони є антагоністичними і ставляться до DAB тільки як до короткої форми арбітражу.

АНГЛО-САКСОНСЬКІЙ FIDIC У РОМАНО-ГЕРМАНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ ТРАДИЦІЇ УКРАЇНИ

А. С. ЦЕНЕНКО, студ.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

FIDIC, це скорочення, що в перекладі з французької означає – Міжнародна федерація інженерів-консультантів, яка була створена ще в 1913 році. І спочатку займалася створенням міжнародної методологічної бази для діяльності інженерів-консультантів. Зараз основна діяльність – розробка типових умов контрактів для регулювання відносин учасників міжнародної інвестиційно-будівельної діяльності.

Актуальність використання контрактів FIDIC в Україні зростає з кожним роком. Якщо ми сьогодні йдемо по європейському вектору, нам обов'язково потрібно вводити та розвивати стандарти FIDIC. Ці стандарти прийняті в Європі та інших країнах. Вони є досить привабливі для України. По-перше, з їх допомогою буде простіше залучати інвестиції в крупні проекти. Стандарти FIDIC зрозумілі міжнародним інвесторам і вже давно використовуються ними. З 1945 року між Світовим банком і Міжнародною федерацією інженерів-консультантів (FIDIC) укладено угоду. Першу проформу FIDIC розробив саме для Світового банку. Пізніше ці стандарти стали застосовуватися і іншими міжнародними фінансовими інститутами.

По-друге, відповідно до закону про державні закупівлі, брати участь в

українських тендерах можуть і резиденти, і нерезиденти. Але останнім незрозумілі наші стандарти. До того ж, наші державні будівельні норми давно застаріли. Всі вони приймалися ще в 1960-і роки. Так, були зміни, але вони торкнулися тільки назви і датування, їх суть не змінилася. Як може іноземний інвестор розібратися в таких нормах?

FIDIC акумулює кращі практики ведення будівельного бізнесу і пропонує інструменти управління ризиками, що відповідають міжнародним ринковим стандартам і перевірені на практиці в ході реалізації великої кількості великих будівельних проектів по всьому світу, в тому числі із залученням міжнародного фінансування.

Контракти FIDIC розроблені по англо-саксонській системі права, но правова система України належить до східноєвропейської групи романо-германської правової сім'ї. Між цими системами права є безліч відмінностей, які ми зараз розглянемо. Причини відмінностей зумовлені, перш за все, різними історичними шляхами розвитку цих правових традицій.

Романо-германська традиція є найстарішою і найбільш впливовою в світі. Вона бере свій початок в римському праві. Сім'я романо-германських правових систем остаточно склалася в результаті зусиль західноєвропейських університетів, що виробили і розвинули, починаючи з XII ст., на базі кодексу імператора Юстиніана загальну для всієї Західної Європи юридичну науку, пристосовану до сучасних умов.

Англо-саксонське право. Значного поширення набула й інша правова сім'я, система загального права, що включає право Великобританії і країн, що взяли за зразок англійське право. Особливістю формування англійського права спочатку був дуалізм: ще з Середніх століть в Англії загальне право застосовувалося в Вестмінстерських судах, а право справедливості в Суді лорда-канцлера. Це призвело до того, що аж до Першої світової війни розвиток права відбувалося в Великобританії набагато повільніше, ніж в інших країнах Європи, і в формах, характерних для юриспруденції часів Середньовіччя.

У процесі свого поширення загальне право зазнало значних змін, викликані особливими умовами сприйняття його країн. Ці зміни і доповнення в різних країнах різні. Їх характер залежить головним чином від міцності зв'язків, що збереглися між тією чи іншою країною і Великобританією, а також від впливу місцевої цивілізації.

Одне з головних відмінностей між двома розглянутими правовими системами полягає у визначенні формальних джерел права.

У романо-германському праві нові норми приймаються на основі дедукції з уже існуючих законів. Тут на перший план висунуті норми права, які розглядаються як норми поведінки, що відповідають вимогам справедливості і моралі. В силу історичних причин право виступає тут насамперед як засіб регулювання відносин між громадянами. Інші ж галузі права були розроблені набагато пізніше і менш досконалі в порівнянні з

цивільним правом, яке і залишається основою романо-германської юридичної науки.

Англосаксонська традиція. Характерні риси загального права зовсім інші, ніж у праві всіх систем романо-германської сім'ї.

Загальне право було створено суддями, що дозволяли суперечки між окремими особами; цю печатку свого походження дана правова система несе до цих пір. Норма загального права менш абстрактна, ніж норма права романо-германської правової сім'ї, і спрямована на те, щоб дозволити конкретну проблему, а не сформулювати загальне правило поведінки на майбутнє. Норми, що стосуються здійснення правосуддя, судового процесу, доказів і навіть виконання судових рішень, в очах юристів цих країн мають не менше, а навіть більше значення, ніж норми, які стосуються матеріального права.

При формуванні та розвитку загального права вчення романістів, засновані на цивільному праві, грали досить обмежену роль. Класифікація загального права, його концепції та сам словник юристів цієї формації зовсім інші, ніж у правових системах романо-германської сім'ї.

Закон за традицією грає в системі загального права другорядну роль, обмежуючись лише внесенням коректив або доповнень в право, створене судовою практикою.

Як ми бачимо, це дві досить різні системи права зі своїми специфічними особливостями та відмінностями виникає питання – зможемо ми зі своєю романо-германською системою права використовувати на практиці англо-саксонській FIDIC?

Попри всі питання та дискусії щодо можливості застосування проформ FIDIC в Україні, засновані на проформах контракти тим часом стали частиною правових реалій України через об'єктивні ринкові чинники. Наразі учасникам ринку нагально потрібні канали комунікації для взаємного обміну інформацією, ноу-хау та пошуку шляхів вирішення практичних проблем. А проблем, пов'язаних із застосуванням контрактів FIDIC в Україні, таки виникає чимало – починаючи від автентичності перекладів текстів українською мовою і закінчуючи необхідністю врахування низки імперативних вимог вітчизняного законодавства, що нерідко передбачає суттєву зміну проформ і втручання у їхню витончену систему балансувань при розподілі ризиків та відповідальності сторін.

Якщо ж не обмежуватися галуззю юриспруденції, то коло завдань, що постають перед суб'єктами ринку інженерно-будівельних послуг, регулятором та країною в цілому, набуває ще більшого масштабу. Адже контракти FIDIC – це певний «зріз» відкритої ринкової структури взаємодій учасників, що забезпечується ефективним функціонуванням інститутів саморегулювання інженерно-будівельної галузі. Тому вважаю, що ми повинні будувати наше сьогодення з урахуванням зарубіжного досвіду та сучасних нововведень.